

NOTAS BIBLIOGRÁFICAS

Anna ALBERNI, Lola BADIA, Lluís CIFUENTES, Alexander FIDORA (eds.), *El saber i les llengües vernacles a l'època de Lluïl i Eiximenis. Estudis ICREA sobre vernacularització*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2012, 404 pp. (Textos i Estudis de Cultura Catalana; 170). ISBN 978-84-9883-430-7.

Dinou articles en català, anglès, italià, castellà i francès estudien la participació progressiva de les llengües vernacles en la difusió i producció del saber, a cavall dels períodes medieval i modern, analitzant específicament el cas català en un marc europeu. La precocitat de Ramon Llull, Arnau de Vilanova o Francesc Eiximenis, l'impuls de la traducció al segle XIV, la coexistència de les tres llengües sàvies (llatí, àrab, hebreu) i els lligams culturals amb altres dominis lingüístics (occità, francès, italià, castellà) converteixen la Corona d'Aragó en un escenari privilegiat d'aquest procés. L'obra i les estratègies lingüístiques de Ramon Llull demostren que la "filosofia vernacla", d'autor laic per a lectors laics, no es redueix a una simplificació divulgativa del saber universitari, del centre a la perifèria, sinó que planteja temàtiques noves, una orientació pràctica i formes d'expressió innovadores (Michela Pereira). L'àmplia difusió impresa de textos i comentaris lul·lians o pseudolul·lians arreu d'Europa entre 1480 i 1520 està estretament lligada amb institucions acadèmiques, centres universitaris i cercles humanístics i erasmistes (Alejandro Coroleu). A diferència de Llull, Arnau de Vilanova estintola els seus escrits religiosos sobre l'autoritat de textos bíblics, teològics i profètics que ell mateix tradueix per primera vegada, així com també practica l'autotraducció (Jaume Mensa). Les obres alquímiques atribuïdes a Vilanova circulen en traduccions occitanes i franceses escassament intervencionistes (Antoine Calvet), mentre que les tècniques habituals d'adaptació a l'horitzó cultural del públic laic es constaten en l'autotraducció llatí-francès que Nicole Oresme practica en les seves refutacions de l'astrologia judiciària (Stefano Rapisarda). Francesc Eiximenis entrellaça la història del món urbà amb la *translatio studii et imperii* (Xavier Renedo). Els *Miracles de la Verge* de la Catedral de Barcelona, excepcionals en una tradició de prosa llatina, es poden vincular documentalment amb una iniciativa caritativa (David Barnett), com també es poden documentar les vies de difusió literària entre les corts de França i Catalunya (Lluís Cabré i Montserrat Ferrer). La importància de l'hebreu en l'espai occitanocatalà s'evidencia en camps tan diversos com la màgia (Sebastià Giral), la primera traducció hebrea dels quatre evangelis, a partir d'un model català (Harvey Hames), la controvèrsia religiosa de Ramon Martí (Marco Pedretti), la traducció catalana de l'*Econòmica* de Brison (Jaume Riera), la difusió d'un text filosòfic de sant Vicent Ferrer (Alexander Fidora i Mauro Zonta) i els textos i glossaris medicofarmacològics (Maria Sofia Corradini, Bertha M. Gutiérrez Rodilla, Carmen Caballero Navas). Les dues traduccions catalanes de la *Chirurgia* de Teodorico Borgognoni a càrrec de Guillem Corretger i Bernat de Berri-

ac (Michael McVaugh), les tres italianes de la *Chirurgia* de Ruggero da Parma (Ilaria Zamuner) i l'evolució del comentari científic en llengua anglesa entre els segles XV i XVI (Irma Taavitsainen) completen el volum.

FRANCESC J. GÓMEZ
Universitat Autònoma de Barcelona

